

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ulica Machiavelli 22/II - tel. 62-75
 Uprava: Trst, ul. S. Anastasio 1/c - tel. 30-39 -
 Gorisko uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta 18
 Cena: posamezna številka L 15. - Naročnina:
 mesečno L 65 (za inozemstvo L 100). - Poštni
 čekovni računa št. 9-18/27.

Leto III. - Štev. 22

Trst - Gorica 1. junija 1949

Izhaja vsak petek

Lepaki ne bodo zmagali!

Trst je oblepljen z lepaki kot bi se pripravljali na karneval, ne pa na svojo morda najusodnejšo zgodovinsko odločitev. Hišni lastniki morajo mirno dovoljevati vsakomur, da nemoteno maže njihove komaj popravljene hiše.

Organizatorji volitev so dobro vedeli, v čigavih rokah se bodo v danem trenutku znašla največja sredstva. Zato taka širokogrudnost.

Ako bi ne bile italijanske iredentistične stranke sigurne, da bodo z obsegom polepljenih površin prekobile vse svoje tekmece, potem bi bilo drugače. Oblast bi preganjala vsakogar, ki ne bi imel za mazanje zidov potrebnega dovoljenja hišnega lastnika. Saj se še spominjamo, da so bili podobni ukrepi v veljavi takrat, ko je mednarodna komisija obiskala naše mesto. In morda bi tako bilo bolje. Volivna borba ne bi izpadala tako sejmarsko.

Toda z volitvami je vedno enako. Vsako jih skuša organizirati prvenstveno v svoje namene. Temu primerno izbira čas in način organizacije volitev. Tudi v Trstu so se znašli v trenutnem soglasju nazori Zaupne vojaške uprave in iredentističnih italijanskih strank v vprašanju mednarodne bodočnosti našega mesta. Oboje stranko so torej zaželjene volitve, ki naj upravičeno teh nazorov potrdi. Zato se v Trstu od vplivov volivne imenike, preko organizacije volivne službe pa tja do razdelitve mandatov po izvršenih volitvah vleče ena in ista rdeča nit: zapostavljanje vseh onih, ki bi lahko glasovali za samostojnost tržaškega mesta, posebno Slovencev.

Vse je prepuščeno samo italijanskim iredentističnim rokam. Volitvam upravičeno grozi, da jih bodo znaneci označili kot veliko volivno farso.

Trst vsaj do sedaj ni bil vajen, niti v času najzvišnejše fašistične propagande, da bi gledal na svojih zidovih tako kramarski postopek za pridobivanje glasov. To ponižuje vsakega prepričanega posameznika. Taka množina lepakov ne silí posameznika, da bi mislil, temveč ga nasprotno skuša prisiliti, da bi se brez odpora in tehta nja podvrgel tuji volji, tisti, ki mu z najmočnejšimi barvami in z najbolj kričočim glasom vpije z ušlehih zidov.

TO NI VEC BORBA PREPRICANJA, TEMVEČ BORBA DENARJA PROTI VZBUJAJOCI SE ZAVESTI.

Na eni strani razpisanje milijonov od strani italijanskih iredentističnih strank in sumljivo dobro financirana propaganda Vidalijeve skupine (morda iz iste blagajne?), na drugi strani pa nekaj skromnih, svojim lastnim silam prepričenih krajevnih političnih skupin, ki Trsta ne marajo prodati, ki iščejo njegovo, ne pa tujo korist. Zato jim nihče ni stavil na razpolago svojih bančnih računov, nihče jih ne kupuje, ker ve, da bodo te skupine ostale zveste sebi in svojemu programu. Med te skupine spadajo tudi stranke Slovenske narodne liste.

Priznanje materialne zastopavljenosti in neenakosti nam ni težko. Ponosni smo, da slovenskih demokratov ne odlikujejo polne blagajne umazanega denarja, temveč čista in mirna vest, poštenje in neomadeževana preteklost. To so trajne vrednosti, ki bodo odtehtale minljivo bleščečo zunanost, v katero se odeva propaganda drugih strank. Kje so danes razne pompozne manifestacije preteklih let? Njihovi avtorji so večinoma na varnem preko meje, spomin je obledel. Mi pa smo še vedno tu in rastemo!

Se več. Vsaj kar zadeva mednarodni položaj in ureditve našega mesta nismo ostali sami. Kar šest od dvanajstih na volitvah nastopajočih strank zagovarja njegovo sa-

mostojnost. Neposredno pred volitvami je bila celo organizirana nova, resnično demokratična, samostojna in popolnoma italijanska independentistična skupina, ki je postavila svojo listo. S tem je dokazano v brk vsem prikrojenim poročilom zaupnih upraviteljev, da obstoja v Trstu vendarle živa tržaška zavest in da se s Tržačani ne more trgovati kot s kakšnim kolonijalnim narodom. V tem trgovskem mestu ne žive pokorni »botogerji«, temveč ljudje, ki imajo pogum javno izpovedovati svoje naziranje, pa naj se nanje vrši še tako močan pritisk. Zato pričakujemo, da mesto ne bo glasovalo po diktatu, da ne bo enostavno akceptiralo menice, ki mu jo organizatorji volitev ponujajo v podpis.

NE BODO VOLILI LEPAKI!

Ne smejo nas motiti oblepljene stene. To je delo denarja in plačane roke. Veliko število imen, katero so imela pogum nastopiti na raznih listah, ki zagovarjajo samostojnost našega mesta, in veliko število podpisov, ki so jih vključili vsem grožnjam te liste nabrale, nam jasno govori, da v tržaških središčih ni vse tako kot bi sodili ob površnem pogledu na reklamno pomazane tržaške ulice.

Mimo lepakov hodijo ljudje, ne da bi se zanje zmenili. Kar je prve dni pričevalo kot nekakšna posebnost, prične zaradi večnega ponavljanja utrujati. Neopredeljenih vsa ta zmeda ne pridobiva, temveč jih celo odbija. V njihovih središčih se poraja dvom. Prihajajo do spoznanja, da jim z zidov kriči oni, ki ima denar, ne pa tisti, ki ima prav. Vračajo se domov in v miru svoje sobe bodo pretehtali svojo vest. V tem trenutku samostojne presoje bodo prenehali biti poslušni orodje propagandnega stroja in v njih se bo rodil človek, državljan. Ta človek, ne lepak, bo glasoval!

Kar nas je poštenih se ne bojimo samostojne in hladne presoje s strani posameznikov. Zato nas ne vznemirjajo milijoni lir, ki so jih nasprotne stranke žrtvovali v volivno propagando. Nam je dovolj, da v ljudeh vzbudimo njihovo vest in njihova odločitev bo potem samo ena; da mora na volišče in da bo glasoval za samostojnost našega ozemlja.

VERUJEMO V SLOVENSKO ZAVEDNOST!

Ta naša vera je ostala neokrnjena. Naš narod je že mnogokrat izpričal, da se v usodnih trenutkih zaveda zgodovinskega pomena svojih odločitev. In ko se bo naš slovenski človek umaknil vase, ko bo odstranil iz svojega srca vpliv kričanja ulice, ko bo pometel z zadnjim strahom pred grožnjami propadlih veličin, ko se bo zavedel, da pripada usodna odločitev samo njemu, in ko se bo prepričal, da nihče nikdar ne bo mogel voditi, v katero škodljivo volivno tehtnico je v tajnosti volivne celice položil težo svojega glasu, potem bo spoznal, da je samo naš. Ta zavest ga bo prevzela vključno množici rdečih zvezd, srpov in kladih, ki mu kot suženjski pečat kričijo z vseh okoliških hiš. Ne bo ga več premamili sirenski glas nekaterih strank, ki iščejo slovenske renegate. Naš človek noče biti ne suženj, ne renegat!

Zato je jasno: Slovenska narodna lista v Trstu, Nabrežini in Zgorniku, v raznih manjših občinah pa druge nefratelane slovenske liste so edine liste, ki so vredne zaupanja slovenskega moza in žene. To so edine liste s samo slovenskimi kandidati, z možmi in ženami, ki svojega naroda nikdar niso izdali, niti prevarali. Dolžnost vseh zavednih Slovencev in Slovenk je, da podpre te svoje ljudi pri uresničevanju njihovih smotrov. S tem bo naš narod dokazal tudi v tem neenakem boju, da se zaveda sebe in svoje odgovornosti.

Volivni fond Slovenske narodne liste

Sveta dolžnost vsakega demokratskega Slovenca, Hrvata in Srba je, da podpre našo listo z lipovo vejico s prispevki v volivni fond. Za nami ne stoji niti Beograd, niti Rim, niti Washington, zato spomnite se gesla: Iz naroda za narod!

Prispevki na naslov Slov. demokr. zveze, ul. Machiavelli 22/II.



Volivni znak
 Slovenske narodne liste
 je
**„Lipova vejica
 s helebardo“!**
 To je naš znak!
 Tega bomo vsi volili!

MI GREMO NAPREJ!

Kdor se je pred desetimi meseci udeležil prvega javnega zborovanja Slovenske demokratske zveze v Mavhinhah in je bil na Vnebohod letos pričr njenega shoda v Svetem Križu, ta je lahko na lastne oči ugotovil veliko spremembo, ki jo je slovensko ljudstvo na Svobodnem tržaškem ozemlju doživelo v svojem političnem razvoju.

Mavhinske so bile prvi poskus javnega nastopa slovenskih protikomunističnih demokratov. Tedaj je slo največ za to, da premagamo v naših ljudeh strah pred dotlej vsemočno komunistično diktaturo in svetu vendarle pokažemo, da niso vsi Slovenci komunisti, za kar bi jih bilo toliko raznih naših nasprotnikov tako rado naredilo. Mavhinsko zborovanje je bilo poleg tega v glavnem protest proti nasledeju nasilju, torej bolj ali manj samoobrambno. Naš volivni shod v Svetem Križu pa pomeni neprimerno več kakor protest ali samoobrambo. Ta nastop pomeni naskok mlade slovenske demokracije na eno glavnih in poslednjih trdnjav beograjskega in rimskega komunizma na našem področju.

Ce smo bili v Mavhinhah veseli, da ni nihče trgal neomadeževanih slovenskih zastav in iz zasede pobijal poštenih Slovencev, smo ob Svetem Križu lahko ne samo veseli, marveč tudi ponosni. Ponosni zaradi tega, ker smo to pot napadli in zmagali, ne da bi se bil nasprotnik sploh upal brniti. Tistih nekaj mladih zavedencev, ki so jih njihovi bojazljivi gospodarji poslali na to zborovanje vpit in zvižgat, je moralo pod neizpisljivimi in udarnimi besedami ter dokazi naših govornikov umolknuti ter osramočeno stisniti rep med noge.

Kakšen poraz je to za skupino, ki je bila leta in leta navajena kričati in govoriti, da ni bilo slišati drugega kakor njo, si lahko mislimo brez dolgih razlag.

Naš uspeh in njihov poraz pomenita, da je slovensko protikomunistično demokratično gibanje na pohodu; da mora z njim računati vsakdo in da ga nihče več ne more ovrati, kaj šele ustaviti.

Od Mavhinh do Svetega Križa je dolga pot. Toda ta pot dokazuje, da gremo naprej in da ne bo dolgo, ko bo vsakdo moral rad ali nerad priznati, da skupine, ki sestavljajo to demokratično gibanje, edine zares predstavljajo vse Slovence na Svobodnem tržaškem ozemlju.

Pred letom dni je bil tukajšnji politični položaj tak, da bi nihče še zdaleč ne mogel misliti na samostojen nastop pri kakršnih koli volitvah. Danes nastopata Slovenska demokratska ter Slovenska krščansko socialna zveza s skupno slovensko listo v Trstu in na podeželju in vse kaže, da se bosta pri tej prvi preskušnji častno odrezali.

Dokaz, da gremo kljub vsem oviram, težavam ter nerazumevanju nezadržno naprej, pa ni samo v tem razveseljivem političnem razvoju. Nič manj kakor to priča o našem prodiranju obširno in smotreno kulturno delo, ki ga na vseh področjih opravljata prosvetni organizaciji Slovenske demokratske in Slovenske krščansko socialne zveze.

Po zaslugi tega dela so tržaški Slovenci spet dobili smisel za čiste in nepotvorjene kulturne vrednote in lepote ter za pravo slovenstvo v njihovi najbolj zvišeni podobi. Kdor tega ne verjame, naj bi bil prejšnji in zadnji nede-

ljo prišel na Repentabor, kjer je dovršeni predstavi »Slehnika« na prvem pristvovala množica, kakršne nihče drugi ne privabi niti z veselico, kaj šele s kakim volivim rdečim »kulturnim« razgrajanjem in ropotanjem.

Naši nasprotniki dobro vedo, kaj to pomeni. Zaradi tega kominformisti in titovci v sedanji volivni borbi dosti bolj napadajo slovensko demokratično gibanje kakor pa fašizem in šovinizem, dasi so še pred nedavnim imeli za nas samo posmešek in psovko o »dolarski demokraciji«. Zavedajo se, kdo jim je pri slovenskem ljudstvu najbolj nevaren.

Toda niti ta zavest, niti jeza, s katero se zaletavajo v nas, jim ne bo pomagala nič, kajti mi gremo naprej, nezadržno naprej v politiki in povsod!

Te resnice, ki jo bo prej ali slej moral priznati in se do nje ravnati vsakdo, se morajo zavedati zlasti tisti, ki se vedno kolebajo ali stoji ob strani in se ne morejo ali ne marajo odločiti. Ti naj vedo, da je tukaj odklenalo vsemu, kar ni slovenskega in demokratičnega. Kdor noče ostati zadaj in nositi na sebi sramotnega pečata, da je kima vec in bojazljivec, naj se nam pridruži zdaj, ko smo sredi boja in naskokov!

Prvo priliko za to mu nudijo bližnje volitve. Pri njih naj pove, ali se ima za Slovenca ali ne. Če se ima, naj voli tako, kakor mu zapoveduje trezno spoznavanje, narodna zavest in dolžnost.

Mi gremo naprej in kdor hoče z nami; kdor noče zamuditi bodočnosti, naj svojo voljo dokaže 12. in 19. junija in naj toraj voli Slovensko narodno listo; naj VOLI SLOVENSKO!

NEKOLIKO POLITIČNE ANALIZE Razredna borba in slovensko narodnostno vprašanje

V poplavi govorov in člankov, ki jih vsaka politična skupina v volivni kampanji spuša v javnost, je brez dvoma mnogo pretiranosti in ostrine. To je razumljivo. Tembolj je nekako presenečel način, kako se je dotaknil »Primorski dnevnik« v svojem članku »SDZ in volitve« naših političnih vprašanj. Morda prvič stvarno, resno in načelno.

Ni naš namen, da branimo politiko SDZ. Za to je poklicano njegovo politično vodstvo. Vendar pa omenjeni članek v gotovem oziru presega okvir medstrankarske polemike in se dotika temeljev našega povojnega razvoja. To nam je dalo povoda, da poskušamo razčleniti, ali so trditve v tem članku pravilne in točne.

Ze načelno postaja vprašanje, če je idejna osnova, vgrajena v ta članek, pravilna. Pisec LDH gleda na tržaško vprašanje zgolj iz vidikov dialektičnega materializma oz. zgolj na podlagi dogmatike marksizma-leninizma. Ker izkušnja uči, da načelna diskusija z dogmatičnim marksizmom ni mogoča in da si ne bi govorili v dveh tujih jezikih, se bomo skušali držati kolikor je le mogoče te podlage in poskušali bomo na ta način ugotoviti, kje se je in v kakem oziru pokazala ta dogmatika v našem razvoju kot nerealna in

neporabna.

Ze bežen pogled nam bo pokazal, da nam je politika, zasnovana na osnovnih načelih marksizma-leninizma, namreč na načelu razredne borbe in borbe proti tako imenovanemu imperializmu kapitalističnega sveta, povzročila nepopravljivo škodo.

Komunistična partija je predstavnicna teh načel. In vendar v narodno osvobodilni borbi s temi načeli ni nikdar prišla na dan. Nasprotno! V okviru osvobodilne fronte, ki jo je ustanovila, vodila in inspirirala, je svoje dejansko povojne cilje skrbno prikrivala.

Kot program je veljal samo narodna osvoboditev izpod jarma fašizma in nacizma. Nekako sporedno je bilo govora o boljši in srečnejši bodočnosti našega naroda. Najmanj pa je bilo govora o tem, da si bo »komunistična partija« v povojnem času lastila pravico do izvajanja take vrste diktature, kot jo izvaja v domovini in kot jo je brez uspeha poskušala uveljaviti tudi v Trstu.

Dokler se je v Trstu držala prvotnega programa, je še nekako uspevala. Kmalu ga je pa izdala. Verujoč, da je čas že dozorel, je tudi v Trstu, sledeč razvoju v Jugoslaviji, kmalu odkrila svoje pravo lice. Prešla je na pozicije razredne borbe in brezobzirnega poli-

tičnega diktata tudi v slovenskem okviru, niti se ne zavedajoč dejstva, da nima oblasti, ki bi ji omogočala uspeh pri izvajanju političnega nasilja.

Posledice so se kmalu pokazale. Pričela se je med Slovenci politična diferenciacija. Politične in kulturne sile in smeri, ki iz gospodarskih, socialnih, kulturnih in svetovnonazornih razlogov odklanjajo marksizem-leninizem, so se pričele samostojno organizirati.

Politična diferenciacija med Slovenci ni torej posledica nekega oportunitizma, kot to trdi LDH. Nastala je kot naravna posledica smeri, ki jo je vodstvo OF zavzelo v zadnjih treh letih, ko je kratkoročno priznalo, da je OF in KP isto v teoriji in v praksi. Dokaj neresno zveni, če se danes vsakega politično, drugače usmerjenega Slovenca hoče proglasiti kar za narodnega izdajalca! Svobodno politično združevanje je na teh tleh pač mogoče, pa naj ga omogoča tudi zgolj »formalna« demokracija.

Ce se je vodstvo OF malo kasno, namreč po nastalem porazu, spomnilo na svoj prvotni program in sedaj izjavlja, da se mi na teh tleh prav za prav še nahajamo v oni fazi razvoja, ki je bil podan v času narodno-osvobodilne borbe in če danes poskuša nekako zopet za-

Od srede do srede

26. MAJA: Ameriško zunanje ministrstvo je poslalo raznim azijskim in drugim državam spomenico za ustanovitev skupne fronte proti kitajskim komunistom. — Letni zbor češkoslovaške komunistične partije in hkratu sestanek Kominforma v Pragi. — Iz italijanske Delavske zveze, katere so se polastili komunisti, so zdaj poleg krščanskih delavcev izstopili še republikanci in demokratični socialisti. — V Rimu so podpisali sporazum o odškodnini za italijansko imetje, ki ga je Jugoslavija zaplenila. — Železničarska stavka v Berlinu se zastruje. — Amerika terja Sovjete, naj poravnajo vojni dolg v znesku 11 milijard in 300 milijonov dolarjev. — Drugorojenka britanskega kralja Jurija VI., kneginja Margareta, je po mesecu dni odpotovala iz Italije v Svico in v Pariz. — V cerkvi svetega Petra v Rimu so slovesno prebrali papeževo pismo, s katerim leto 1950 razglašajo za sveto leto. — Abesinija in Združene države so podpisale sporazum, po katerem bo Abesinija od vojnega dolga v znesku 5 milijonov dolarjev povrnila samo 200.000 dolarjev. — Uradni posredovalec Združenih narodov v Palestini, dr. Bunché, ki je napol zamorec, je odklonil ponudbo predsednika Trumana, da bi postal namestnik ameriškega zunanjega ministra. — Sovjetska revija »Novi čas« dolži Tita, da je hotel s svojimi agenti zreči sedanjo albansko kominformistično vlado ter Albanijo narediti za svojo kolonijo. — Zaradi pretepa na neki nogometni tekmi v Atenah se je razmerje med Grčijo in Turčijo zaostri tako kakor med vojno 1922. — Albanija zahteva, naj ji dovolijo izmenovati stalnega opazovalca pri Združenih narodih.

27. MAJA: Na kongres češko-komunistične partije je prišel celo sam glavni tajnik sovjetske boljševiške partije in Stalinova desna roka, Jurij Malenkov. — Grška policija je odkrila vso podtalno komunistično organizacijo v Solunu ter postavila pred sodišče nad tisoč zornikov. — Zčasni predsednik kitajske republike, Jen trdi, da sta sedanjih komunističnih uspehov na Kitajskem kriva pokojni Roosevelt in general Marshall, ker nista verjela, da so kitajski komunisti res komunisti, marveč le uborci proti reakciji.

— Norveške delavske organizacije so izstopile iz Svetovne sindikalne zveze, ker so se polastili komunisti. — Ameriška poslanska zbornica je črtala vse omejitve v nakazilih za pomoč Evropi po Marshallovem načrtu. — Atlantska pogodba je najboljši dokaz, koliko je Združenim državam do miru v Evropi, je govoril ameriški obrambni minister Johnson. — Navzlic odpravi zapore vozijo zavezniška letala velikanske količine blaga v Berlin. — Papež je sprejel posebnega Trumanovega odposlanca pri Sveti Stolici, Myrona Taylorja. — Titov kmetijski minister Todorovič pravi, da je v Jugoslaviji kolektivizirane že 20 odstotkov plodne zemlje, vse pod krinko državnih vzdržev. — Tajnik češkoslovaške vlade dr. Koerber naj bi bil pobežnil na Zahod. — Sovjeti so spet ustavili ves železniški promet med Berlinom in zahodnimi področji. — Britansko sodišče je zavrnilo zahtevo ameriške vlade po izročitvi komunističnega kolonodje Eislerja. — Po pisanju madžarskih listov naj bi bila OZNA zaprla veliko višjih jugoslovanskih častnikov in uradnikov, ker so si drznili obsojati Titovo politiko.

28. MAJA: Ameriški senat je odobril zakon, po katerem bodo lahko sprejeli v Združene države vsako leto nad sto tujcev, ki so delali v ameriški obveščevalni službi. — Po ameriških ugotovitvah zdaj nič manj ko 205 sovjetskih radijskih postaj moti oddaje »Glasa Amerike« v ruščini. — Kitajski komunisti so po mesecu dni bojev zavzeli ves Sanghaj. — Predsednik francoske republike Auriol je odpotoval na uradni obisk v Severno Afriko. — Češki propagandni minister Kopeckí je silovito napadel katoliške škofe ter jih označil za izdajalce. — Za novega predsednika francoske krščanske demokratske stranke so izvolili bivšega zunanjega mini-

(Nadaljevanje na drugi strani)

Od srede do srede

stra Bidaulta. — Italijanska vlada ostro protestira v Pragi, da je Českoslovaška vlada pustila prvaku italijanskih komunistov Togliattiju imeti na kongresu češke partije govor, v katerem je blatil Italijo in njeno sedanjo vlado. — Kanadske petorke, sestre Emilija, Cecilija, Ivona, Aneta in Marija, praznujejo 15. rojstni dan.

29. MAJA: Bivšemu voditelju Hitlerjeve mladine, von Schirachu, so šele zdaj zaplenili imetje. — Voditelj ameriškega vojaškega zastopstva na Grškem, general Van Fleet napoveduje, da bo še letos konec vojne v Grčiji. — Ameriški zunanji minister Acheson poziva senatorje, naj store vse za čimprejšnjo odobritev Atlantske obrambne pogodbe. — Najboljša obramba proti komunizmu v Aziji je priznanje samostojnosti vsem azijskim narodom, sodi zastopnik britanskega zunanjega ministrstva, Malcolm Mac Donald. — Bivši poljski vojaški ataše v Washingtonu, general Modzeleski, izjavlja, da so Sovjeti s pomočjo poljskega, češkega, rumunskega in Titovega poslanstva organizirali veliko vojnisko mrežo po Združenih državah. — Francozi so Združenim narodom dali nov predlog za splošno razorožitev na svetu. — Tudi belgijska Delavska zveza je sklenila izstopiti iz Svetovne sindikalne federacije, ker so se te polastili komunisti.

30. MAJA: Francoški zunanji minister Schuman je na zborovanju svoje stranke govoril, da Francija ne misli Nemčije izkoristiti kot zaveznika proti nikomur, tudi proti Sovjetom ne. — Zahodni vojaški poveljniki so z majhnimi spremembami potrdili novi volivni zakon za zahodno Nemčijo, ki ga je pripravila ustavodajna skupščina v Bonnu. — Znani, a malo zanesljivi ameriški časnikiar Drew Pearson napoveduje, da bo italijanski zunanji minister Sforza na pobudo ameriškega poslanika v Rimu obiskal Tita ter se z njim pogajal za ureditev razmerja med Jugoslavijo in Italijo. — »Borba napada Sovjetsko zvezo, češ da skuša titovske častnike, ki se šolajo v Moskvi, pripraviti do izdaje nad jugoslovansko partijo. — Deset ameriških časnikiarjev je odpotovalo na ogled begunskih taborišč IRO-a v Italiji, Nemčiji in Avstriji, da se prepričajo, v koliko drži pritožbe o slabem ravnanju z begunci. — List jugoslovanskih kominformistov, »Socialistična Jugoslavija«, ki izhaja v Moskvi, napoveduje v kratkem podločni udarec po titovskih izdajalcih. — Smrt pariškega nadškofa, kardinala Suharda.

Slovenska narodna lista v Zgoniku

- 1) Gruđen Ivan, pok. Ivana, Zgonik;
2) Šćuka Anton, pok. Antona, Gabrovec;
3) Emili-Milič Jožef, pok. Ivana, Mali Repen;
4) Gerlani Ivan, pok. Josipa, Salež;
5) Bresciani-Brišček Stanislav, od Franca, Briščeki;
6) Doljak Henrik, pok. Friderika, Samotorca;
7) Verginella Jožef, pok. Jožefa, Gabrovec;
8) Emili-Milič Dušan, pok. Josipa, Zagradec;
9) Milič Anton, pok. Antona, Zgonik;
10) Ostruzzi-Ostrouška Emil, pok. Ivana, Salež;
11) Milič Anton, pok. Kristijana, Briščeki;
12) Černjava Karol, od Josipa, Gabrovec.

Kandidati Slovenske narodne liste v Zgoniku so vsem občanom znani kot pridni gospodarji, neumorni delavci in narodno zavestni ljudje, ki bodo zgoniško občino znali vestno in marljivo upravljati v splošno zadovoljstvo in korist.

Prebivalci Zgonika in okoliških krajev si želijo na vodstvu občinske uprave priznanih gospodarskih strokovnjakov, ne pa političnih predstavnikov, ki bi gospodarske koristi naše občine predpostavljali koristim te ali one stranke, in naše občinsko premoženje s svojo nesposobnostjo upropastili.

Zgoničani! Zmaga Slovenske narodne liste je za Vas jamstvo, da bodo Vaše osebnostne in občinske zadeve v vsega zaupanja vrednih rokah!

Lista gospodarske neodvisne zveze v Repentabru

- 1) Guštin Emil, kmet, Veliki Repen, sedanjí župan;
2) Milič-Emili Alojz, kmet, Veliki Repen, sedanjí občinski svetovalec;
3) Guštin Edvard, kmet, Col, sedanjí občinski svetovalec;
4) Zlobec Avguštin, kmet, Fernetič;
5) Skabar Karel, kmet, Veliki Repen, sedanjí občinski svetovalec;
6) Tavčar Marjan, kmet, Veliki Repen;
7) Skabar Jožef, kmet, Veliki Repen;
8) Skabar Ivan, kmet, Veliki Repen;
9) Skabar Leopold, kmet, Veliki Repen;
10) Guštin Franc, kmet, Veliki Repen;
11) Ravbar Franc, kmet, Veliki Repen;
12) Komar Karel, kmet, Fernetič;
13) Ravbar Vladimir, kamnosek, Col;
14) Skabar Anton, kmet, Veliki Repen;
15) Stok Pavel (Ljubo), mesar, Col.

Gospodarska neodvisna zveza je za repensko občino največje jamstvo, da pride nova občinska uprava v roke izkušenih gospodarjev. Gospodarska neodvisna zveza je zgotovila izraz sporazuma med domačini, ki jim je blaginja repenske občine iznad koristi kakršne koli politične stranke. Na zvezini listi nastopajo možje, ki jim je ljudstvo že nekoč z izvolitvijo v sedanjí občinski odbor izkazalo zaupanje.

Zvezini kandidati so z vzglednim upravnim prizadevanjem repensko občino v kratkem času oskrbeli z vodovodom, cestami in potrebnimi denarnimi sredstvi za širokopotezno zamišljeno izvedbo zimskih del, ki bodo dala delo in kruh vsem občanom. Neodvisni gospodarski zvezi želimo zato pri volivni preizkušnji obilo uspeha, vsem Repencem, ki jim je napredek občine res pri srcu, pa najtopleje priporočamo, da svoj glas oddajo za zvezino gospodarsko listo!

Volivni shodi Slovenske narodne liste

PROSEK: 31. maja ob 19. uri pred cerkvijo, govore: g. MILIC Franc in g. inž. SOSIC Milan. SKEDENJ: 2. junija ob 20. uri pred šolo, govore: g. dr. AGNELETTO Josip in g. dr. SFILIGOJ Avgust. JAVNI VRT (Giardino pubblico): 4. junija ob 18. uri, govore: g. dr. VESEL Fran, inž. SOSIC Milan in dr. SFILIGOJ Avgust. TRG PONTEROSSO: 5. junija ob 8. uri zjutraj, govore: dr. VESEL Fran, inž. SOSIC Milan in dr. SFILIGOJ Avgust. BARKOVLEJE: 6. junija ob 19. uri v parku, govori g. dr. AGNELETTO Branko in zastopnik SKSZ. ROJAN: 6. junija ob 20. uri pred cerkvijo, govore: g. dr. AGNELETTO Josip in g. LOVRENCIC Jože. SV. IVAN: 9. junija ob 19. uri pred cerkvijo, govore: g. dr. AGNE-

Volivne liste okoliških občin

20. maja popoldne je potekel rok za vložitve volivnih list za okoliške občine našega ozemlja. Bojna razporeditev strank v naši okolici je torej naslednja: Miliška občina (8180 volivcev — 30 občinskih svetnikov), pet list: komunisti (28 kandidatov), demokršćani (30 kandidatov), italijansko-slovenska fronta (30 kandidatov), italijanska republikanska stranka (30 kandidatov) in socialistična stranka Julijske krajine (30 kandidatov). Nabrežinska občina (3027 volivcev — 20 občinskih svetnikov), pet list: slovenska narodna lista (20 kandidatov), lista slovenskih delavcev in kmetov (7 kandidatov), komunisti (20 kandidatov), italijansko slovenska fronta (20 kandi-

datov) in zveza italijanskih demokratov (20 kandidatov). Dolinska občina (3183 volivcev — 20 občinskih svetnikov), tri liste: neodvisna lista (20 kandidatov), komunisti (20 kandidatov) in italijansko slovenska fronta (20 kandidatov). Zgoniška občina (803 volivcev — 15 občinskih svetnikov), tri liste: komunisti (15 kandidatov), italijansko slovenska fronta (15 kandidatov) in slovenska narodna lista (15 kandidatov). Repentaborska občina (354 volivcev — 15 občinskih svetnikov), tri liste: komunisti (14 kandidatov), neodvisna gospodarska zveza (15 kandidatov) in italijansko slovenska fronta (15 kandidatov).

Volivci občine Repentabor!

Bližajo se volitve. Pristaši nekoga Babiča in Vidalijsa so že zdavnaj nalepili (celo po dimnikih) italijansko-slovenske plakate. Ljudstvo se vznemirjeno vprašuje, kam pelje ta sumljiva fratelančna dvojezičnost. Zato je vsem vzdrhtelo srce, ko so videli lepake Neodvisne gospodarske zveze, ki je edina predstavnica repentaborskega ljudstva. Vsak, ki je videl na lepaku slovensko trobojnico brez zvezde, vsak, ki je bral poziv in opozorilo Gospodarske neodvisne zveze, ki ne prejema ukazov ne iz Trsta, ne iz Sežane, ki se bori samo za gospodarske koristi naše občine, ki ima na svoji listi može, ki jih je izvolilo samo ljudstvo, vsi sklenili: ta je ta prava, to bomo vsi volili, drugi nas samo farbajo! Ljudstvo z ogorčenjem razprav-

lja o Babičevi listi, ki je v svoj volivni aparat vpregla domači fašjo. Posebno pa obsoja kandidata Skamperleta — Scampolija Jožeta, ki je pod fašizmom prizadejal ljudstvu toliko gorja. Ta nepoboljšljivi fašist, ki je že drugo leto pri polnem koritu v Sežani kot šef gospodarskega odseka ter se baha, da več uide kot naš rojak dr. Jože Lazar, se je na kandidadni listi pohlevno skrtil pod firmo čevljarja. Ne bomo šli na led! Proč s fašisti! Volite vsi Neodvisno gospodarsko zvezo!

Nujno vprašanje Zav. vojaški upravi

Dne 14.4.1949 je »Demokracija« predložila ZVU v Trstu naslednji dve vprašanji: a) V Splošnem ukazu št. 46 z dne 2. novembra 1946, ki je še vedno v veljavi, je ZVU dovolila za nekatere vrste kazni amnestijo in odpust, zadevno proglasitev pa je prepustila pristojnemu sodniku. Quid juris, ko gre za proglasitev amnestije za dejanja, za katera je izreklo obsodbo Posebnega sodišča za zaščito države (Tribunale speciale per la difesa dello Stato)? Katera sodna oblast Svobodnega tržaškega ozemlja, je kompetentna za proglasitev te amnestije, ko vendar Vojaško sodišče v Rimu, ki je prevzelo spise bivšega Posebnega sodišča za zaščito države, nima jurisdikcije na anglo-ameriškem področju STO-ja? b) Ali ne smatra Zavezniška vojaška uprava za umestno, da bi dopolnila v tem oziru omenjeni Splošni ukaz št. 46 z dne 2. novembra 1946 s kakim legislativnim ukrepom s tem, da podeli kakoli lokalni sodni oblasti kompetenco, da proglasa amnestijo za omenjena dejanja, zaradi katerih so bili sojeni od bivšega Posebnega sodišča za zaščito države (Tribunale speciale per la difesa dello Stato), državljani, ki bivajo na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja? Do danes se nismo prejeli odgovora na zgoraj navedeno vprašanje, čeprav gre za zelo važno pravno snov, ki zadeva državljanske pravice vseh demokratičnih Tržčanov.

Kaj je z nabrežinsko listo „Klasa“?

Od mnogih čujemo, da se g. Kakeš Fran, predstavnik liste »Klasa« (nekaka nova zveza delavcev in kmetov, porojena v eni sami glavi) za občino Devin-Nabrežina zelo huduje radi objave izjave v »Demokraciji« o njegovi osebi od strani volivnega odbora »Slovenske narodne liste«. Sel je celo protestiral na uredništvo samo. Mislim, da bo tudi tokrat tako gladko, kot je šlo pred časom s preklicem o njegovi »odstopitvi« od komisarškega mesta naše občine. Tam so mu povedali, kar mu je šlo, mi od naše strani mu povemo, da bomo o tem preklicu še spregovorili, da bodo vsi volivci vedeli, kako je bilo. Jezi se tudi zaradi nekíh članov, v katerih njegovo ime sploh ni imenovano. Zakaj pa to, g. Kakeš? Ali ste vi tisti? Na vsak način se Vam, g. Kakeš, zelo čudimo. Čudimo se kot staremu človeku in izbrihtanemu županu in sedaj še kot politiku. Da

mlsile to o sebi, ste dokazali s tem, da ste nam predstavili svojo lastno listo, nekako osebno listo. Lovili ste ljudi z nekakim Vašim »gospodarstvom«, ko ves svet ve, da so te upravne volitve velikega političnega pomena, posebno za nas Slovence STO-ja. Ali ste morda Vi še edini, ki še ne ve, kaj pomenijo te volitve za nas Slovence? Ne, tega ne veste! Ker če bi to Preklic Ker sem bil premamljen od g. Kakeša Fran za nekakim »gospodarstvom«, podpisani Jazbec Albert pok. Jožefa iz Nabrežine h. št. 98, se s tem odpuščam kandidaturi na listi »KLASA« za prihodnje volitve v občini Devin-Nabrežina. Toliko v znanje volivcem. Nabrežina dne 28. maja 1949 JAZBEC Albert p. Jožefa

Razredna borba in slov. narodnostno vprašanje

(Nadaljevanje s prve strani) brisati sledove svojih dejanskih, prezagodaj odkritih, komunističnih ciljev, potem za tako neiskreno in primitivno taktiziranjem pač ne bo našlo več veliko vernih Tomažev. Trditi smo, da načela razredne borbe smatramo za naše razmere kot neporabne. Se več! Smatramo jih za škodljive. Brez dvoma predstavljajo politična strmev slovenskih političnih sil v Trstu za nas žiljenjsko vprašanje. Danes mirno trdimo, da se z marksistično-leninističnimi načeli ta strmev nikdar ne bo dosegla. Predvsem se je pokazalo, da vodi komunistična partija neizprosno borbo ne samo proti »kapitalistoma«, največ proti vsakemu duhovno, posebno pa gospodarsko neodvisnemu posamezniku, torej proti vsakemu samostojnemu kmetu, kratko in malo ni res, da vodi borbo zgotovljeno »skulakus«, proti trgovcu, obrtniku in sploh proti vsakemu svobodnemu poklicu. Komunistična družba, to nam nazorno prikazuje razvoj v Jugoslaviji, pozna samo nameščence, ki so vsi brez izjeme odvisni od partijskega vodstva. Prej omenjeni svobodni poklici so nam tržaškimi Slovence, v naših pogojih, ne samo potrebni, za našo rast in za naš narodni obstoj so nam naravnost življenjsko nujni, ker predstavljajo najbistvenejši del naše že tako več kot skromne gospodarske moči. Voditi razredno borbo proti tem slojem — in ta se vodi prikrito — kot se neprikrivo vodi že v Jugoslaviji, smatramo kratko in malo za samomorilno početje.

Tržaško delavstvo in komunistična praksa

Naj preiščemo vzroke, zakaj politični skupini, ki jo predstavlja »Pr. dn.« ni uspelo zadržati pod

svojim vplivom niti znanjšega številca slovenskega in italijanskega delavstva, četudi je z ozirom na ta sloj zavrgla svoj prvotni program in odkrito prešla na pozicije razredne borbe. Tržaški delavec ima po izjavam prič, ki vsak dan prihajajo preko meje, široko možnost oceniti, kako v praksi izgleda socializem, ki se gradi v Jugoslaviji po načelih marksizma-leninizma. Radi priznavamo »Pr. dn.«, da je ta praksa točno posneta po vzorcu in SZ. Vesti, ki prihajajo stalno, so vse prej kot prepričevalne. Danes živi delavec v Jugoslaviji pod najstrožjo ideološko in delovno kontrolo partijskih obratnih in sindikalnih funkcionarjev, ki se zelo pogosto spreminja v navadno samovoljo posameznikov. Hkrati je prisiljen, pod pritiskom visokih delovnih norm in pogosto pod zelo težkimi življenjskimi pogoji na delovni napor, ki v znatni meri presega predvojno mero. Pri tem niti ne upoštevamo dolžnosti do več ali manj zahtevanega brezplačnega dela. Delavec je živel, posebno v Sloveniji, pred vojno v razmeroma urejenih socialnih in gospodarskih razmerah ter ima priložnost primerjave. Se nihče se ni oglasil, ki bi izjavil, da danes živi bolje! To so dejstva, vsaj danes, in tudi najlepše napisani članki o stalnem porazitu življenjske ravni delovnega človeka teh živih resnic ne more preglasiti. V tej okolnosti je treba iskati vzroke, da je velik del slovenskega delavstva in skoraj celotno italijanskega delavstva obrnilo hrbet politični skupini, ki zagovarja gospodarsko in socialno smer Jugoslavije. Reklji smo, da je skoro celotno italijansko delavstvo zaradi tega zapustilo to skupino. Ni pa to edini razlog. Važnejši razlog je treba iskati v dejstvu, da tako imenovano italijansko-slovensko bratstvo enostavno ni zajelo italijanskega dela tržaškega prebivalstva. Ne bomo govorili o mešanskih slojih, kamor to geslo ni prodrlo ni-

ti v najskromnejši meri. Zadržimo se pri delavstvu. Zadnjih 11 mesecev nam v tem oziru podaja kaj nazorno sliko. Ze pred razkolom med slovenskim in italijanskim delom komunistične partije se je pričela pri italijanskemu delavstvu opredelitev na nacionalistični osnovi. Ze zgodaj je pričel odliv v čisto italijansko stranke, v mnogo večji meri kot se to komu dozdeva. Po sporu je ta prehod postal prav za prav splošen. Saj sam »Pr. dn.« že 11 mesecev trdi, da kominformistična struja vodi Trst v državni okvir Italije! Ta trditve bi znala biti točna. S tem pa je italijanska revizionistična fronta dejansko zaključena in s tem so se našli vsi Italijani v isti fronti v glavnem in za nas Slovence najvažnejšem vprašanju. Ne verujemo, da bo slovenskemu privesku v tej zaključeni fronti uspelo zavreti usodni razvoj. Proti tej enotni fronti stojimo danes mi Slovenci, povrh vsega še kot občutna manjšina, politično skoraj do brezpomembnosti oslavljeni, med seboj do krvavega sovraštva sprti in na vseh poljih razbiti — komaj štiri leta po naši zmagi na bojnem polju! Kot jasen dokaz, kam zabrede narod pod nesposobnim vodstvom. Danes še govoriti o možnosti enotne, namreč organizacijske enotne politične fronte slovenskega in italijanskega ljudstva proti italijanskemu kapitalizmu, je po teh izkušnjah malce nereseo. Nereseo tem bolj, kadar se trdi, da se ta skupna fronta lahko uresniči v okviru italijansko-slovenske ljudske fronte, ki ni izgubila samo vse slovenske nemarksisiste, ampak tudi zadnje postojanke v vrstah italijanskega delavstva. Z opisanim in danes že zaključnim razvojem — moti se zelo koder drugače račun — je pa za vsakega Slovenca odpadel tudi zadnji razumljiv razlog, da se vztraja na načelu tako imenovanega »italijansko-slovenskega bratstva«, ki nam je v kulturnem ozi-

ru že tako povzročilo neprecenljivo škodo. Sporazum s poštenim, s šovinizmom ne zastrujenim italijanskim ljudstvom je treba iskati po drugi poti. Imperializem, zakonitost in revolucionarnost Naj se dotaknemo še trditve, da vsak tržaški Slovenec služi anglo-ameriškiemu imperializmu, če ni prepričan, da je taktika komunistov obeh struj do ZVU pravilna. Predvsem, govoriti danes zgolj struja vodi Trst v državni okvir Italije! Ta trditve bi znala biti točna. S tem pa je italijanska revizionistična fronta dejansko zaključena in s tem so se našli vsi Italijani v isti fronti v glavnem in za nas Slovence najvažnejšem vprašanju. Ne verujemo, da bo slovenskemu privesku v tej zaključeni fronti uspelo zavreti usodni razvoj. Proti tej enotni fronti stojimo danes mi Slovenci, povrh vsega še kot občutna manjšina, politično skoraj do brezpomembnosti oslavljeni, med seboj do krvavega sovraštva sprti in na vseh poljih razbiti — komaj štiri leta po naši zmagi na bojnem polju! Kot jasen dokaz, kam zabrede narod pod nesposobnim vodstvom. Danes še govoriti o možnosti enotne, namreč organizacijske enotne politične fronte slovenskega in italijanskega ljudstva proti italijanskemu kapitalizmu, je po teh izkušnjah malce nereseo. Nereseo tem bolj, kadar se trdi, da se ta skupna fronta lahko uresniči v okviru italijansko-slovenske ljudske fronte, ki ni izgubila samo vse slovenske nemarksisiste, ampak tudi zadnje postojanke v vrstah italijanskega delavstva. Z opisanim in danes že zaključnim razvojem — moti se zelo koder drugače račun — je pa za vsakega Slovenca odpadel tudi zadnji razumljiv razlog, da se vztraja na načelu tako imenovanega »italijansko-slovenskega bratstva«, ki nam je v kulturnem ozi-

su sklenitve tega kompromisa. Za odgovornega politika in državnika je predstavljal dolžnost. Najskromnejša politična modrost je Slovencev narekovala, da v pravem trenutku, najkasneje pa kadar je na narodnem polju odločitev že padla, izkoristijo vse možnosti, ki so nam iz tega kompromisa nastale in da s pravočasnim vstopom v javno upravo dobimo primeren vpliv pri nadaljnjem razvoju. Vodstvu komunistične partije, kot edinemu tedanjemu političnemu predstavniku Slovencev, je bolj ugajala revolucionarna igra, nesmiselna in nelogična posebno po podpisu mirovne pogodbe. Ne samo to. Ta otroška igra — ne moremo jo drugače imenovati — je za nas postala usodna. Postavila nas je namreč izven zakona, ker smo se sami postavili izven zakona! Vihteč svojo, revolucionarno zastavo in proglašajoč svojo »odsledno revolucionarnost« je vodstvo kom. partije proglašalo, da hoče zakonito, na sporazumni bazi nastalo stanje spremeniti s silo. In to pomeni »dosledna revolucionarna linija«, če to še danes komu ni jasno! Za tako »revolucionarno« početje pa niso bili podani kakršni koli objektivni pogoji. Niti ni to odgovarjalo dejanskemu razpoloženju Slovencev kot celote, niti je bilo to v skladu z dinamiko italijanskega delavstva. Vsa »napetost« se je ustvarjala umetno in zaradi te »napetosti« so bile skoraj popolnoma zanemarljive konkretne potrebe in izgubljene, najbrže nikdar več se ne vračajoče prilikožnosti. Zaradi dveh, treh razgretih in prenapetih glav je razvoj zavzel smer, ki ga pač ni bilo težko predvidevati. Zaradi brezkompromisno odklonilnega stališča nekaterih partijskih veličin, je ZVU namesto pri svojih bojnih zaveznikih, našla sodelovanja pri italijanskih nacionalističnih in vojni premaganih krogih. Posledice tega sodelovanja so menda sedaj jasne tudi najboljševidnim »revolucionarjem«.

S tem seveda še dolgo ni rešeno vprašanje do skrajnosti krivičnega stališča, ki ga zavzema ZVU danes do vseh, tudi najbolj upravičenih zahtev Slovencev. To je poglavje zase in ni ga tržaškega Slovenca, ki bi mogel odobravati postopanje ZVU v tem oziru in ki bi mogel odstopati od zahtev po popolni enakopravnosti na političnem in gospodarskem polju in po popravi krivic, ki nam jih je v tem oziru storil fašistični režim. Navedli smo pa ta dejstva, da končno ugotovimo, kje naj »Pr. dn.« išče krivce za naš današnji nevarni položaj. Sodelovanje Slovencev z ZVU pri reševanju vseh izprašanih tisočih se cone A, predstavljaja nam samo našo narodno potrebo. Se nekaj več: Predstavljaja našo narodno pravico. Sama skrajna politična neodgovornost lahko proglašajemo danes, po skoraj nepopravljivi škodi, ki je za slovenske interese nastala iz neodgovorne »revolucionarne« politike, iskanje primerne poti do koristnega sodelovanja z ZVU kot službovanje ali pa hlapčevanje nekaterim imperializmom. Kot enakopravni sodelavci v veliki družini svobodnih ljudi — in da se dobro razumemo — samo kot taki, tržaški Slovenci od vsakega dvignjenega glavo lahko zahtevajo svoje politične in kulturne pravice, najmanj pa one, ki so nam mednarodno priznane z mirovno pogodbo. Kdor se pa pri tem, poleg na naše žrtve, hoče sklicevati še na velika načela o naravnih pravicah in pravicah narodov ter na spoštovanje človečanskih pravic, teh pravic tudi slehernemu sočloveku ne sme kratiiti, najmanj pa se sme, v teoriji ali pa v praksi, igrati z našiljem. TO SO OSNOVNE RESNICE IN TU JE TREBA ISKATI VZROKE. ZAKAJ TRŽASKI SLOVENCIPOD VPLIVOM MARKSISTICNOLENINISTIČNIH NAČEL DOZIVLJAJO NEUSPEH ZA NEUSPEHOM. Spectator



Slovenska narodna lista

Kaj mar' mi je ščit;
kaj zvezde lažnjive;
kaj fašjo prikrit;
kaj srp, kaj bršljan?
Le z lipo Brdavsca
je ukrótil Krpan!

Zborovanja Slovenske narodne liste so dokaz
trdne narodne zavesti tržaških Slovencev
in njihovega neomajnega antikomunističnega
demokratskega prepričanja

Križani so 25. maja doživeli velik narodni praznik: po tridesetih letih je v ponosnem Sv. Križu ponovno zaplapolala slovenska narodna zastava, ki je naš narod v najtežjih trenutkih njegovega obstoja vzpodbujala k upornemu vztrajanju v borbi proti tujemu tlačitelju. Sv. Križ je danes zaživel novo življenje: temu prerodu je kot nekoč pred davnimi leti kumovala lipova vejica, simbol našega ponosnega slovanskega demokratskega izročila in v tridih letih fašistične sužnosti simbol našega neizmernega narodnega trpljenja.

Križani so s svojo številno udeležbo pri volivnem shodu Slovenske narodne liste na Križu dokazali, da je tudi pri njih konec komunističnega ustrahovanja in fratelančnega izigravanja slovenskih narodnih pravic.

Barkovlje

28. maja zvečer je bilo manjše zborovanje Slovenske narodne liste v Barkovljah, v parku poleg luke. G. Franc Milič je apeliral na narodno slovo vseh tržaških demokratskih Slovencev in na njihovo narodno zavest, ki nujno narokujeta volivno opredelitev za Slovensko narodno listo in njene kandidate. Inž. Milan Sosič je v svojem govoru pokazal usodno zmoto komunističnih samosilnikov, ki so skušali našega narodno čutečega človeka speljati na stranpota s prikazovanjem varljivih prividov blaginje, ki jih je življenjska stvarnost in njihova politična nesposobnost razblinila in našemu preprostemu človeku zapustila samo grenko razočaranje.

Trg pri Rdečem mostu

29. maja zjutraj je bilo uspešno zborovanje na osrednjem živilskem trgu pri Rdečem mostu (Ponterosso). Zborovanje je vodil g. dr. Fran Vesel, tajnik SDZ. V svojem pozdravnem govoru je prikazal velik pomen, ki ga ima za tržaške Slovence dejstvo, da se morejše demokratski Slovenci po tolikih desetletjih gorja zopet svobodno sestajati v osrčju našega mučeniškega mesta. Kot govornika sta nastopila dr. Avgust Sfiligoj in inž. Milan Sosič. Dr. Sfiligoj je v svojem zanosnem govoru poudarjal nezlomljivo narodno zavest našega ljudstva, ki bo našlo svojo srečo in boljše bodočnost le v neizprosni boju proti komunizmu in njegovim sopotnikom. Inž. Sosič

bo imel več denarja kot Tito. Kdor več ima — lažje da... in po okroglo dveh mesecih (govor v Trstu!) je Tito čez noč postal lump, izdajalec, buržuj, reakcionar, nacionalist in za namerake še fašist. Če bi zmagal v njem Tito bi bil danes to Vidali in za njegovim hrptom Togliatti.

Je mož, ki obljubi, a ne izvrši, kar obljubi. Obljubil je Nabrežincem gramofon (v obrtni šoli), a ni ga dal; obljubil je plošče — na poti iz Milana jih je zmetal skozi okno, ker so pele čudno pesem: »Vieni con me... e stai zitto, zitto, če ne fuč sará tuo korito.«

Na vseh spetankih je pridigal o bratski ljubezni do velike Jugoslavije, do večjega Tita, do zveličavne KPJ. Rohnel, grozil, šuntal in metal... itd. itd. na one, ki Tita niso priznavali itd. itd.

Zelo mnogo drugih zaslug, toliko da bogpomaga!

In ti ljudje si upajo v isti številki časopisa očitati SDZ, da je postavila v svojo kandidatno listo enega izmed fašistov — s pohodom na Rim. Ker si od našega volivnega odbora kaj takega ne moremo misliti, prosim, da se stvar s tem fašistom, ki naj bi junška zavzel Rim — razčisti. Pove pa naj še tudi koliko bivših fašistov je v listi UAISA.

Ker smo že pri čiščenju pojmov, bi Nabrežinci radi vedeli koliko raznih pohodov na Berlin, na Beograd, na Moskvo, na Milan in na Rim ima n. pr. tov. Ado Slavec Visintin?

Bivši tovariš

Poziv »Delu«

V uvodniku »Dela« z dne 21. maja čitamo, da je SDZ v Nabrežini postavila v svojo kandidatno listo človeka, ki se je kot fašist od prve ure udeležil pohoda na Rim.

TO NI RESNICA! Pozivamo »Delo«, da navede ime tega kandidata!

Volivni odbor »Slov. nar. lista« za občino Devin - Nabrežina

je prikazal veliko vlogo globokega verskega čuta pri narodnem prebujenju našega trpinčenega naroda.

Opčine

29. maja je bilo na Opčinah drugo veliko zborovanje openskega demokratskega življa. Zgodnja popoldanska zborovalna ura in skoraž istočasna vprizoritve Hofmansthalovega »Slehernika« na Repentabru sta preprečili možnost, da bi sicer uspešno zborovanje izpadlo kot veličastna narodna manifestacija vseh prebivalcev tržaškega obrobnega Krasa.

Zborovanje je vodil domačin Ferdo Kalin, ki je zbranim poslušalcem tolmačil narodna čustva Opence, ki se v novem zaletu delata zbirajo okrog naše narodne zavesti.

Kot prvi govornik je nastopil dr. Sfiligoj, ki nam je izročil tople pozdrave goriških Slovencev. Dr. Sfiligoj je nato orisal trdo borbo našega naroda, ki ga je komunizem pod krinko narodne osvobodilne borbe zaslužil in mu hotel štreti globoko ukoreninjeno na-

rodno zavest. Komunistična nakan na pa ni uspela, naš narod je spregledal in strumno hodi dalje po poti narodnega ponosa in slovenske časti!

Za dr. Sfiligojem je povzel besedo g. Franc Milič, ki je v prepričevalnih besedah orisal obupni položaj tržaških Slovencev pod zaupnem zavezniško upravo in med mlinskima kamnoma pretvarajočega se komunizma in prerajajočega se fašizma. Kljub vsem krivicam, ki jih nam prizadevajo, bo naš narod uporno nadaljeval svojo pot, saj sta ga vztrajnost in globoka narodna zavest ohranila strnjeno naseljenega v stoletnem avstrijskem in v petindvajsetletnem italijanskem suženjstvu.

Zborovalce je na koncu pozdravil še dr. Josip Agneletto, nosilec Slovenske narodne liste in predsednik SDZ, ki je v svojem kratkem nagovoru prikazal važno vlogo naših žena in deklet v novem narodnem vzdušju, ki naš narod oživlja in kleni v tem usodnem zgodovinskem trenutku našega obstoja.

Radijski volivni govor prof. Cirila Cerovca, predsednika SKSZ

Ko stopam pred mikrofon, da povabim in pozovem slovenske volivke in volivce, naj glasujejo za Slovensko narodno listo, moram najprej izraziti neko posebno zadovoljstvo: vsakega zavednega Slovenca veseli, da se tudi neslovenske stranke preko radia obračajo na volivce v slovensčini. S tem so hočeš nočeš priznale, da živimo v Trstu in na vsem tržaškem ozemlju Slovenci, ki imamo na vseh mestih enakopravno pravico do svoje materinega jezika. To načelo smo Slovenci vedno poudarjali in upamo, da ga bodo neslovenske stranke priznavale ter izvajale tudi takrat, ko bo šlo za kaj drugega kakor za lov na glasove pri volitvah.

Kakor sem že omenil, se obračam na slovenske volivke in volivce v Trstu in ostalih občin na Tržaškem. Govorim kot predstavnik Slovenske krščanske socialne zveze, ki se je za te volitve združila s Slovensko demokratsko zvezo. Cisto naravno je, da sta se za volitve obe zvezi bratsko združili in predložili skupno Slovensko narodno listo, katere znak je — »lipova vejica s helebardo«. Ni mi treba posebej poudarjati, kako naravno in potrebno je, da pri občinskih volitvah skupno kot ena nastopijo vsi pošteni demokratski Slovenci, v katerih je še kaj narodnega ponosa, narodne zavesti in zdravega krščanskega mišljenja.

Tako bi bile morale storiti tudi ostale politične skupine, v katerih delujejo Slovenci. Ker pa se to žal ni zgodilo, pozivam vse njihove poštene somišljenike, da grede mimo nekdanjih voditeljev, ki so se pregrešili proti svoji sveti narodni dolžnosti in tudi oni pri volitvah oddajo svoj glas edini res slovenski listi, to je Slovenski narodni listi.

Zakaj bomo vsi volili Slovensko narodno listo z lipovo vejico? Zato, ker je popolnoma jasno, da bo vsak Slovenec volil slovensko. Bili so časi, ko so nam jezike nasilno zavezali in v svojem materinem jeziku niti moliti nismo smeli na glas. Takrat smo z zagrenjenimi dušami stisnili zobe in čakali na boljše čase. Prišla je vojna in z njo narodno-osvobodilna borba. Takrat se je v našem zatiranem človeku do neba dvignila teptana narodna zavest. Z nepopisnim navdušenjem smo šli v boj za narodne in človeške svetejše. Naša kri je tekla v potokih. Ko pa se je bojna vihra poglobila in ko smo se začeli ozirati okoli sebe, kje so savdovi narodno-osvobodilne borbe, smo z žalostjo spoznali, da so bile vse naše žrtve zaman. Zaigrali so jih ljudje, ki jim je bilo več za stranko in komunizem kakor pa za narod. Ali bomo tem ljudem še zaupali in jih za nagrado še volili? Odgovor na to vprašanje je nepotreben. Poleg tega pa lista s peterokrako zvezdo sploh ni slovenska lista, ker polovico kandidatov na tej listi ni slovenske narodnosti. Enako je lista Togliattijevih komunistov in vsak glas, oddan za to listo, bo za Slovence zgubljen. Tako vidimo, da je od vseh list, ki se potegujejo za slovenske glasove,

cisto slovenska samo ena, to je Slovenska narodna lista. Čeprav so nam nesposobni in strankarsko sebični komunistični voditelji zaigrali in zapravili prav vse sado narodno-osvobodilne borbe, vendar ne smemo Slovenci vreči puške v koruzo. Marsikaj še lahko rešimo in zdaj se nam je ponudila prilika za to. Večkrat se upravičeno pritožujemo, da nam Zavezniška vojaška uprava ne nudi vsega, kar nam kot Slovencev po božjih in človeških postavah gre. Toda veliko politiko vodijo veliki narodi, in mali narodi smo žal večkrat le drobiž, s katerim si veliki narodi poravnava svoje račune. Proti temu lahko protestiramo, toda pomagati si kdo ve kaj ne moremo. Zda pa nam je z volitvami dana prilika, ki je odvisna samo od nas in od nikogar drugega. Samo od tebe, dragi slovenski volivec, samo od tebe, draga slovenska volivka, je odvisno, da greš 12. oziroma 19. junija na volišče in tam pokažeš svojo slovensko zavest s tem, da voliš slovensko, to je da oddaš svoj glas za edino slovensko listo, za Slovensko narodno listo z lipovo vejico. Le tako boš izpolnil svojo narodno dolžnost.

Bili so časi, ko se je Slovenec na tej zemlji bal govoriti v materinem jeziku. To so bili časi procesov, ricinusovega olja in internacij, toda ti časi so minili, ni jih več. Nato so prišli časi, ko se je moral pošten Slovenec bati svojega rodnega brata, če ni hotel z njim tuliti v njegov nepošten rog. Kdor se je drznil le malo obsoditi nekrščansko rdečo strahovlado, je bil takoj ožigosan za izdajalca in si ni bil varen imetja ter življenja. Tudi ti časi so mimo in tudi rdeči teror je strl. Zgodilo se je, kar se v življenju prej ali slej vedno zgodi: laž in hudobija propadeta, resnica in poštenost pa zmagata. Zda smo se zopet v demokratskem vzdušju oddahnil, zopet lahko svobodno dihamo, mislimo in govorimo. Naši nasprotniki so se sprli ter si drug drugemu očitali napake ter grehe, ki so jih skupno delali ter jih še delajo. Ljudstvo jih razočarano zapuša in prihaja do spoznanja, da so ga učili prav le njegovi očetje, ki so ga vzgajali v veri, jeziku in poštenju naših slovenskih pradedov. Le v tej veri in v tem duhu smo se ohranili kot narod in se bomo ohranili, brez njih propademo. Če pa se kdo še danes boji nasilnežev, naj se zaveda, da so volitve popolnoma tajne in da nihče ne bo mogel vedeti, koga bo kdo volil. Zato naj nihče ne poslušta krivih prerokov, temveč samo sebe in svojo vest. Kdor bo poslušal svojo vest, ne bo v zadregi, koga naj voli. Samo eno pot ima, samo Slovensko narodno listo v tržaški, zgoniški in devinski-nabrežinski občini ter nefratelančne slovenske liste v ostalih občinah!

Zda pa še na kratko nekaj iz našega programa. Če tako močno poudarjamo slovensko narodno zavest, ne delamo tega iz kakega sovraštva do sodržavljancev italijanske narodnosti; marveč iz potrebe po samoobrambi in ljubezni

vedeli, bi se ne vrgli na glavo v tako blato. Ne bi iskali zvez, ki ste jih iskali. Ne bi iskali združitive ničmanj kot v od Vas zamišljeni tretji italijansko - slovenski zvezi! Ne bi povlekli s seboj tistih par oseb z Vašim »gospodarstvom« premamljenih ljudi, ki so pametnejši od Vas in ki se Vam sedaj na celi črti izmikajo in — če so pametni, se Vam končno tudi javno umaknejo. Ti vedo, kaj je njihova narodna dolžnost, a Vi »voditelj« tega ne veste!...

Jezite se na članke! Zakaj pa? Kot star človek, bi lahko znali, da se izpostavijo kandidati pri svobodnih volitvah vsem, mogočim očitkom. Vsak kandidat pride od nasprotnikov na rešeto in se rešeta, dokler ne pridejo na dan vsi njegovi grehi, tudi taki, ki jih je morda že sam v svojem spominu pozabil, ali misli, da so jih drugi pozabili. Zato pameten kandidat mora biti pripravljen na vse. Nikjer kot tukaj ne velja rečenica: »Z maslom na glavi ne hodi na sonce!«

Torej nič jeze g. nosilec liste, »klasae! Ce ste res politik, morate to razumeti. Ker pa niste politik, se jezite sedaj na vse vprek. Jezite se raje sam nase, saj ste sam skuhal kašo v rešetu. Pa tudi razne grožnje, kaj boste napravili z gotovimi ljudmi, ko boste spet župan, niso na mestu. Župan je za vse župan in mora biti za vse enak — drugače ni župan, marveč vse kaj drugega. Sicer pa nič strahu. Ce bi Vi znali, kako daleč ste od županskega mesta — bi gotovo molčali.

Mi razumemo boj, razumemo obstoj in liste ostalih treh strank v Nabrežini, toda vaše liste ne razumemo, čeprav smo demokrati. Mi teh strank ne napadamo, dokler ne bomo napadeni. Napad iz zove protinapad. Kdor bo napadel — bo dobil odgovor kot ga zašluži. Vi ste napadali pri Vaši predvolivni kampaniji, ko je bila še prepovedana, (in zaradi lepakov Vas je policija v Medvejski tudi zašla za nekaj ur) naše kandidate: »Kaj bo ta trgovec (g. Terčon Josip), kot župan bo izkoristil občino za svojo trgovino.« G. Kakeš, ali niste tudi Vi trgovec s kurivom in špurgom?! To, kar občina najbolj rabi! S to opazko ste, po našem mnenju, dali predvsem sebi lepo spritevalo. Ali se Vam to ne zdi? G. Terčon je bil tudi nekak župan v Nabrežini, koliko dobička je izvlekel za svojo trgovino v treh letih je znano vsem. Koliko ste kasilali Vi za Vaš špurgo in po kakšnih cenah ste ga z monopolom oddajali govorijo računi zimskih del, ali se Vam še ni posvetilo?

Vsak človek je gospodar svojega mnenja in svoje osebe — je vse res. Toda z lastnim mnenjem in osebo oblastiteljnostjo se pri Slovenceh ne pride daleč. Komu boste škodili z Vašim nastopom? Zakaj sploh nastopate? Škodili bodete edine naši slovenski stvari!

Zato pa ne pričakujte od nas ne milosti in ne poklonov. Če Vašemu zdravju jeza škodi, česar Vam mi sami ne želimo, Vam svetujemo, da napravite — kar je za napraviti. Na svidenje!

Demokrati nabrežinske občine

Zgodovina strokovnih, gospodarskih in kulturnih društev v Nabrežini

Ni mogoče, da bi ne podali nekaj pojasnili o našem velikem govorniku, prijatelju Marizzi, kandidatu kominformistične skupine. Po precej dolgem času smo spet imeli čast in priliko slišati našega nekdanjega govornika. Pojavil se je na govorniškem odru dne 13. maja t. l. zvečer na zborovanju SIAU.

Predmet njegovega govora je bila zgodovina strokovnih, gospodarskih in kulturnih društev v Nabrežini. Krasno je orisal to delovanje, a vendar tako kot je njemu samemu najbolj prijalo. Na dolgo in široko je klobasaril ter sebe hvalil in se poviseval, češ kaj je vse on, mogočini Marizza, napravil za delavski razred v dobi delavskega gibanja. Po njegovi umni statistiki je to gibanje trajalo od leta 1891 do 1922. Bila je res zlata doba. Mnogo, zelo mnogo, se je res naredilo v naši zavedni Nabrežini. Cvetela je naša industrija, razvijalo se je naše društveno življenje (Delavska zadruga, strokovna organizacija, knjižnica, posojilnica itd.). Saj še žive nekateri delavci, ustanovitelji teh društev, ki bi nam znali o tem marsikaj povedati! Med umrlimi sta tudi pok. Colja Alojzij in Burger Josip, ki sta bila kot voditelja res žrtvi delavskega razreda. Ob spominu tragične smrti teh dveh mučencov se mora vsak zaveden delavec pokloniti. Prijatelj Marizza ni teh mogočih niti z besedo omenil. Niti ni omenil drugih umrlih mož, kateri so imeli velike zasluge za takratno delavsko gibanje, kot so bili Visintin Giacomo, Merluzzi, Frandolič in drugi. Se manj pa se je spomnil še sedaj živčih, kakor Periota Antona (Semetov), Frančeska Jožeta in Cimadona Antona. Vsi ti so bili v resnici duša takratnega gibanja. Blatil pa je poštene ljudi s krumirji in ob koncu svojega govora se je hinavsko poslovil, kot velika žrtev, kot vodja delavstva; ki je zelo mnogo trpel za nabrežinsko delavstvo. »Resnica v oči bode«, pravi pregovor. Marsikateremu delavcu so se takrat obudili spomini na starega fijakerja Marizzo. Bil je razgrajen od mladih let, hujskač proti vsaki organizaciji, ako ni bil on njen predsednik. To smo videli in čutili sami na svoji koži. Pošteni in družabni delavci so se ga bali, ker njegov jezik je mnogo, premnogokrat žalil dobre in poštene

ljudi. Da je bil v vojaških in civilnih zaporih, je bil največkrat kriv njegov dolgi jeziček.

Marizza ni bil med ustanovitelji delavske zadruge, niti med ustanovitelji Strokovne organizacije, še manj pa pri »Javni ljudski knjižnici« in pri Posojilnici. Pri vseh teh organizacijah se je komodno vsedel šele po prvi svetovni vojni k lepo pogrnjeni mizi ter sladko srebral dobro kosilce, katerega so mu drugi pozhrtvovalni ljudje pripravili v teku dolgih let. Da je čez noč iz starega »socialista« postal »kominformista« kaže njegov značaj. Obregnul se je tudi ob trgovce, izkoriševalce ljudstva. Prijatelj Marizza, niste morda danes trgovec tudi Vi? Imate skoro ducat raznih licenc. Koga pa Vi izkoriščate z Vašo trgovino?

Pa dovolj za danes, za njegovo mučeniško, golo in sivo glavo.

Star nabrežinski delavec

„Delo“ in Nabrežina

»Delu«, z dne 21. maja t. l., je priložena stran s slikami in življenjskim opisom kandidatov SIAU-UAISA za občino Nabrežina.

Ze pri prvem kandidatu, nositelju liste, je ta življenjski zelo pomnjklijev. Zakaj ste tako skromni, dragi tovariši?

Kot bivši tovariš, ki je pristoval volivni marsikateri seji in sestanku, bi rad ta življenjski vsaj nekoliko spopolnil tako, da bom vaši skromnosti vseeno ustregel. Zato bom skromno navedel le skromnosti:

V vojnih letih je bil prostovoljen delavec v Nemčiji. (Je delal tedaj za Hitlerja ali za Stalina ali za oba hkratu?). V tej dobi je kot »gospode in ne kot tovariš hodil v Nabrežino z nemškimi avtopulmanji (kot danes z rdečimi) in je smatral za svojo dolžnost pridigati Nabrežincem v »Zavljah«, da je Hitler največji mož na svetu, da nacizem mora zavladati po vsej Evropi in po celem svetu (danes je na njegovem mestu komunizem, nič hudega in neznačajnega, saj je objono isto). V tej dobi je naročal pri nabrežinskih delavcih kamenite okraske z vdelanim Hitlerjevim ključkastim križem (nič hudega, to

variši, najbrže je ključkasti križ isto kot srp in kladivo!). Delal je s temi Hitlerjevim križi »kšefeta« ali jih je poklanjal kot tedanji velik hitlerjanec nemškim SS-ovcem v spomin?

Po vojni, kot komunistični agitator in partizanski oficir na razpoloženju, oziroma s tajnimi funkcijami preobložen, je omožil svojo sestro z Amerikancem. Nič hudega! Toda ne razumemo zakaj je ravno on ali njegova žena, pa saj je to vseeno, ki je sedaj član centralnega komiteja KP STO-ja, za časa te poroke snel v lastni hiši sliki Tita in Stalina in ju skrtil, menda na podstrešje, da bi zeta Amerikanca ne zbadale v oči! (Ni to nekaka dolarska zveza?). Tedaj sta bila Tito in Stalin še prijatelja; zato sta visela skupaj in se skrivala pred Amerikancem skupaj. Sedaj visi Stalin sam, Tito pa se vnovič igra skrivalnico.

Za to poroko je rabil belo moko in sladkor... pa saj to rabijo tudi drugi.

Ob sporu Tita s Kominformom je, kot previden možak, dva meseca cinal, s kom naj potegne. (Govor v Saležu!). Mislil si je: Italija je večja kot Jugoslavija. Togliatti

do svojega naroda, ki smo ga dolžni ljubiti. S sodržavljani italijanske narodnosti hočemo živeti v miru in prijateljstvu, ne v kaki fratelančni godlji, ampak po moški navadi med poštenimi ljudmi. Od zaupne uprave pa kot polno-upravičeni prebivalci tega ozemlja zahtevamo, da nam brez ozira na politično igro, da vse pravice, ki nam po božjih in človeških pravicah gredo. Vsak pameten človek bo moral priznati, da se stare fašistične krivice ne popravljajo z novimi krivicami, kakor se je na primer zgodilo pred kratkim, ko je ZVU izdala ukaz, da so na nagrobnih spomenikih dovoljeni napisi v tujih jezikih. Slovenci živimo od pamtiveka na tej zemlji in naš materin jezik ni tuj jezik. To so priznale celo italijanske stranke s tem, da so se odločile za volivno propagando v slovensčini preko radia Trst II. *Smo proti priključitvi tržaškega ozemlja k Italiji.* Objubam o avtonomiji ne ver-

jamemo. Goriški Slovenci že dolgo zaman čakajo na avtonomijo. Borimo se za koristi slovenskega delavca, kmeta, obrtnika in razumnika. Zelo nam je pri srcu blaginja slovenskih ribičev. V mednarodni politiki smo na strani tistih demokratičnih sil, ki delajo za obnovo opustošene Evrope, za varnost svobodnih narodov ter s tem za mir in srečo vsega človeštva.

Te misli sem vam, dragi slovenski poslušalci, hotel povedati v svojem prvem volivnem govoru. Iz srca želim, da bi me vsi pravilno razumeli in dali pri volitvah zaupanje mozem, ki kandidirajo na Slovenski narodni listi. Zato pa naj utriplje v vsaki slovenski duši, v vsakem slovenskem srcu od Trsta do poslednje slovenske sobice našega ozemlja ena sama misel, ena sama želja in ena sama odločna volja: *pri volitvah mora zmagati med Slovenci Slovenska narodna lista z lipovo vejico!*

Od Orjune do kompartije (Pismo iz Sv. Križa)

Da je Justo Košuta pravi, pravcati gledališki igralec, o tem nismo nikoli resno podvomili, čeprav si resnost in Justo Košuta nista bila nikoli velika prijatelja. Justo Košuta nam je svoje igralске talente odkril že pred tremi desetletji. Se v čast smo si šteli, da je naš vaščan, danes si ne štejemo več. Cikorjaši, ki so ob njegovem rojstvu na podoben način vaillili tržaško fratelanco, kakor to delajo današnje kloče: Uais-a, Ljudske fronte, Kompartije in ljubodnega kokodajša (Nič novega na tem božjem svetu!), niso pri nas nikoli imeli veljave.

Glas ima Justo še vedno krepak, čeprav kaže v visokih legah precej hripav kolorit. Da, da, leta so pač leta in Justo ima rekordno število glasovnih bitk za seboj. Visoki registri so Justo odvedovali v trenutku, ko se je spodtaknil ob lastno mladost — Slovensko narodno listo. Zagrabila ga je pošast nekje v sapniku — in ta pošast je bila vse kaj drugega, kakor — dobra igra. Ubogi Justo, sam Gregorčič, ki mu je režiser Košuta natezal na ramena prisilni rdeči jopič, se je v umetnikovih ustih sprevrgel v oguljeno gramofonsko ploščo. Taka vražja smola pred vsi srednjeevropsko etersko javnostjo. Ampak Justo bi moral vedeti, da postavlja ravnodušnost ob srečanju s starim prijateljem iz mladih let, ki so mu pokazali figo, velike in skoro nepremostljive napore, ki jim je kos samo največji igralec ali pa dovršeno izgrajena partijska korifeja. Justo Košuta velike preizkušnje ni prestal. Kot igralec in partijec je odvedoval; velika črna pika v karakteristiki mu gotovo ne uide. Ja, kraška kri, ne lali...

Skrbinske mu je dal glas in patos, vse drugo je napravila Justova natura s pomočjo slovenskih narodnih prispevkov, ki jih je seveda Justo tudi pošteno zaslužil, saj je zaprisegel v Križu in drugod mlade slovenske fante na orjunaško zvestobo. Justo Košuta je poklicni igralec na odru in izven njega. Izven odra je »kreiral« menda skoro vse politične vloge. Celu sam pokojni Rupnik mu je iztisnil pismo zaobljubo. Zvest je ostal svojemu poklicu na odru, v zasebnem življenju in tudi v politiki — do Vnebohoda. Tega dne se nam je predstavil v svoji najnovejši vlogi kominformističnega predikanta. Ne moremo reči, da je bil to njegov najslavnejši dan. Vloga sicer ni zahtevala velikih naporov; za memoriranje Justo nikoli ni kazal posebnih simpatij, ali tistih 16 kremeljskih neresnic se človek že nauči; na radiu pa jih celo lahko kar bereš.

Tudi njegovemu nekdanjemu sopotniku od konkurence, dr. Joži Deklevi se ni godilo boljše. Jože Dekleva sicer ni poklicni igralec, pač pa politični diletant. Tudi njemu je na slovenskem radiu Slovenska narodna lista zbrala črta Spomini so pritisnili na glasilke, zaškrjipalo je — in nasok na Slovensko narodno listo se je skrhal ob neljubi prisotnosti — slabe vesti.

Ribarska zadruga in naši slovenski ribiči

V Trstu imamo Konzorcij za zaščito ribolova, ki je postavljen in vzdrževan po zavezniški upravi.

Po tem konzorciju so bili ribiči deležni izvestnih podpor, prejele so pa tudi brezobrestna posojila

za nabavo mrež, čolnov itd. Posojila so vračali z izvestnim odstotkom izkupička, doseženega z ribolovom.

Nekako pred šestimi meseci je pa zavezniška uprava po konzor-

DROBNE GOSPODARSKÉ VESTI

Jugoslovanska vojna uprava v Kopru je pred dnevi izdala uredbu, s katero prenehajo vsa izplačila v metro lirah uslužbenecem njenega področja, ki bivajo v Trstu. Izjeme veljajo samo za tiste družinske poglavarje, ki morajo vzdrževati svojece, ki so navezani na bivanje v Trstu in za tiste uslužbence, katerih prisotnost je v Trstu neobhodno potrebna (1). »Ljudska oblast je s to zapovedjo zopet pomnožila število brezposelnih, ker je razumljivo, da Tržačani ne hodijo v Koper zaradi športa, pač pa zaradi ljubega že itak grenkega kruha, ki je s to uredbo postal neužiten. Tu govorijo, da je oblast s tem ukrepom hotela zadeti številne partizanske izletnike, ki so hodili v Trst na ponočno veseljačenje in bili stalni gostje kabaretov. V Kopru pa vemo, da bodo partiji še nadalje zapravljali metro lire po tržaških nočnih lokalih, ker večja ravno zanje — neobhodna potreba. Babičevi volivni propagandi, ki so ji menda odrekli volivni kolomaz, ker so metro lire postale velika redkost, bo ta uredba v veliko napotje.

dji, razen tega pa se pogajajo za gradnjo nove 1300 tonske ladje. Delavnice Martinuzzi gradijo dve ribiški ladji in eno petrolejsko ladjo (500 ton).

Statistični podatki pravijo, da so se življenjski stroški v Franciji v marcu in aprilu znižali za 1,5 odstotkov.

V zahodni Nemčiji so obnovili avtomobilsko industrijo do 60 odstotkov predvojne proizvodnje.

Skupina gospodarstvenikov iz Gorice je svoj odhod v Ljubljano, kjer bi se morali posajati o izmenjavi blaga med Slovenijo in goriško pokrajino, odgodila, ker so konferenco odložili na mesec junij.

Strokovnjaki sodijo, da je izdatno deževje preteklih dni popravilo škodo, ki jo je suša prizadejala italijanskemu kmetijstvu.

Uprava za gospodarsko sodelovanje je objavila podatke iz katerih sledi, da je danes na razpolago v Evropi že več premoga kot ga je bilo pred vojno. To izboljšanje je v tesni zvezi s splošnim gospodarskim izboljšanjem, ki ga je prinesel Evropski obnovitveni načrt.

Pojjedelsko ministrstvo Združenih držav je sporočilo, da so izgledi žetve v Ameriki na splošno zelo ugodni.

Proizvodnja jekla v Združenih državah je dosegla v teh prvih mesecih 1949 nov rekord: 24 milijonov ton.

Iz Amerike poročajo, da so začeli v železni industriji z novim načinom topljenja, ki ga imenujejo »topljenje pod pritiskom«. Novi način omogoča dvigniti proizvodnjo surovega železa za 15 odstotkov, obenem pa zmanjšati porabo koksa tudi za 15 odstotkov. Novemu izumu pripisujejo največji pomen.

Evropski obnovitveni načrt je omogočil francoskim pristaniščem, da se opremito z aparati »RADAR«, kar bo, kakor upajo znatno zmanjšalo število prometnih nesreč v pristaniščih.

Za svrhe uničevanja mrčesa po francoskih poljih, bodo začeli uporabljati helikopterska letala. Ta letala, ki jih bodo Franciji dobavili v okviru Evropskega obnovitvenega načrta morejo potresti s kemikalijami 40 do 50 hektarjev v eni uri.

Evropska gospodarska komisija Organizacije Združenih narodov je izdala zanimivo poročilo, ki razkriva pravo gospodarsko stanje v državah evropskega Vzhoda. Dvig proizvodnje s katerim se je ponasala propaganda teh držav, je bila vedno — kot to vemo — označena z odstotki... Zdaj pa ko imamo na razpolago statistične podatke, vidimo, da je razvoj industrije v vzhodni Evropi silno zaostal za evropskim povprečjem razvoja. Po podatkih evropske gospodarske komisije je resnična industrijska proizvodnja na Češkoslovaškem danes celo manjša kot leta 1947. Podobno je v drugih vzhodnih državah, Jugoslavije pa poročilo ne omenja.

Uprava za gospodarsko sodelovanje v okviru Marshallova načrta je sporočila, da statistike kažejo na velik napredek industrijske proizvodnje. V februarju 1949 je bila industrijska proizvodnja v državah članicah Evropskega obnovitvenega načrta za 11 odstotkov višja kot pred letom dni ter za 8 odstotkov višja od povprečja v letu 1939.

Doslej znašajo ameriška nakazila za pomoč Evropi v okviru Evropskega obnovitvenega načrta 5 milijard in 509 milijonov dolarjev.

V Trstu je bil preosnovan urad za pospeševanje trgovskega prometa z Avstrijo. Sedež ima v palači Riunione Adriatica di Sicurtá.

V Bosni (Prijeđor) nameravajo ustanoviti novo tvornico celuloze.

V teku so pripravljala dela za ponovno vrnitev tržaškemu pristanišču vseh onih privilegijev, ki jih je nekdanj uživala »Zona franca«.

Pojasnilo

Predsedništvo Organizacije narodne demokratske mladine sporoča:

»Na pobudo predsednika kominformistične mladine na Opčinah, sta naša delegata stopila v stike s predstavnikom te mladinske organizacije v svrhu organiziranja debate. Pogajanja so v teku.

Babičevi pristaši na Opčinah so nas prosili, naj bi jim omogočili prisostvovanje pri debati, ker da jih kominformisti sploh ne upoštevajo. Posebno se je zavzemal za tako povabilo neki kandidat na Laurentijevi listi. To smo mi naložno odklonili, ker lahko debatiramo s kominformistično partijo (kominformistično), kateri priznavamo naslednost v borbi za uresničenje njenih smotrov, četudi se borimo in se bomo vedno borili z vso našo energijo proti načelom in metodam, ki jih ista uporabljala, in četudi bomo vedno odklanjali njene teorije; ne morem pa debatirati z ljudmi Babičeve skupine, ker ti niso politična stranka, pač pa skupina političnih brodolomcev, katerih edini ideal je braniti svoj korist.«

ciju dala pobudo za ustanovitev Ribarske zadruge, v katero naj bi se združili vsi ribiči Svobodnega tržaškega ozemlja. Zadruga naj bi imela namen, da zaščiti interese ribičev in da v svrhu nadaljnje napredka tržaškega ribištva sodeluje s pristojnimi oblastvi.

V ta namen je bil svojčas izdan poziv vsem ribičem, vpisanim v pomorskem registru, z vabilom, da pristopijo kot člani v snujočo se Ribarsko zadrugo.

Ribiči so se prvotno pozivu odzvali in prišli na občni zbor. Ko so pa tamkaj izvedeli, da znaša delež Lit. 10.000.—, se jim je ta vsota zdela previsoka in zgodilo se je, da so navzlic zagotovilom, da bodo delež lahko vplačevali v obrokih, večinoma odšli in zapustili občni zbor.

Razume se, da je bil zaradi tega izvoljen odbor samo iz italijanskih ribičev.

Ribarska zadruga je od zavezniške uprave prejela, 20 milijonov lir brezobrestnega posojila in s tem denarjem nabavila in dobro založila svojo trgovino z mrežami in drugimi ribiškimi potrebščinami, ki jih sedaj po ugodnih pogojih oddaja svojim članom.

Res je sicer, da je za marsikaterga našega ribiča znesek Lit. 10 tisoč velik denar, žal je pa enako res, da so mnogi naši ribiči zopet enkrat naselili uničujoči propagandi in se tako sami izprli odn. odrekli ugodnostim, ki jim jih more danes in v bodoče nuditi zadruga.

Zato pozivamo vse slovenske ribiče, Barkovljance, Kontoveljce, Križane, Nabrežince, Devince in Miljčane, da pristopijo kot člani v zadrugo, kajti le tako bodo deležni koristi in podpore, ki jim jo more nuditi zadruga stanovska povezanost.

Slovenski ribič

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tiska: tiskarna »ADRIA«, d. d. v Trstu



G. Robert Galloway, načelnik odposlanstva za gospodarsko sodelovanje (E.C.A.), je pred kratkim obiskal nabrežinske kamnolome. Evropski obnovitveni načrt bo preskrbel novega zaslužka za slovenske kamnoseke.

Ker je to izredna volivna številka »Demokracije«, smo izpustili vse tržaške in goriške vesti, ki jih objavimo obširneje v prihodnji redni izdaji.

KULTURA

Velik uspeh predstave »Slehnika« na Repentabru

Vprizoritvev Slehnika na prostem je vzbudila tako zanimanje pri Slovencih v Trstu in vsej okolici, da ni ljudi zadržalo doma niti oblačno nebo, niti dež, ki je ob prvi uprizoritvi začel kmalu popoldne rositi. Od vseh koncev so prihajali ljudje na Repentabru, da bi videli prvič tukaj veliko igro na prostem. Najprej se je zdelo, da je predstava izključena v tako nestalnem vremenu. Toda ljudje se niso premaknili z izredno simpatičnega Repentaborskega griča. Deževalo je. Ko so igralci videli to veliko vztrajnost pri ljudeh, da so ure in ure čakali na dežju, so poplačali tudi oni zvestobo z zvestobo. Odigrali so vso igro v takem dobrem razpoloženju, kakor bi sijalo na Repentabru svetlo sonce. Repentabru je ta dan sprejel preko 1600 ljudi, kakor je bilo mogoče ugotoviti po vstopnicah in skoraj vsi so vztrajali do konca. Le tisti, ki so morali na vlak, so odšli nekoliko pred koncem.

O predstavi, ki jo je pripravil Prosvetni odsek Krščanske socialne zveze, lahko rečemo samo to, da moramo organizatorjem in igralcem toplo čestitati. Take prireditve na Tržaškem še nismo doživeli. Igra je bila veličastna in pretresljiva. V igranju ni bilo sledi kakega diletantizma, ampak nesporno taka dovršenost, da se je ne bi marsikako poklicno gledališče sramovalo. Ze prostor sam je odličen za sceno. Prizorišče je ustvarilo tisto vzdušje, ki bi ga sicer le težko umetno pripravil arhitekt. Zvočniki, ki so okrepili glasove, so odlično opravili svoje naloge (čeprav so jim hoteli na drugi strani vzeti tok. Kako majhno in malo kulturno!).

Preobširno bi bilo govoriti podrobno o posameznih igralcih. Lahko samo poudarimo, da je zelo dobro glasovno in mimično rešil vlogo Slehnika J. Dovjak, da je bil v maski in igri odlični Mamon L. Kralj in Družnik D. Petkovška; da je bil prizor z materjo pretresljiv in globok, podoba matere pa je ga. Oficija podala tako doživetje, da bo ostal ta lik še dolgo v spominu. Prav tako je ustvaril lepo podobo F. Novina v Dolžniku, ga. Kraljeva pa v njegovi ženi.

V celotni okvir pa so povsem vtisnili lepe podobe: Debeli nečak M. Globočnika, Suhi nečak I. Bergant, gostje, gospodična in posebno Ljubica ge. Turkove. Vse podobe so res živele in ni bilo nikjer nič prisljenega in narejenega. Muzikalni vložki so zelo dobro podčrtavali dramo.

Tako smo res na to prvo veliko

kulturno prireditev tržaških demokratičnih slovenskih kulturnih delavcev ponosi. Kljub dežju je bila to nepozabna prireditev. Zato so se prireditelji odločili, da so v nedeljo 29. maja igro ponovili.

Tudi drugi vprizoritvi je prisostvovalo nad 1000 gledalcev. Dan pa je bil izredno lep: noben oblak ni kalil jasnine. Zato je bilo tudi razpoloženje pri igralcih in pri gledalcih zelo dobro. Mnoge tehnične učinkovitosti, ki pri prvi vprizoritvi niso prišle do izraza, so bile tokrat zelo posrečene. Tako je tudi druga predstava zelo lepo uspela. Repentabru pa si bo počasi lahko pridobil značaj kakega Stutgarta, kjer so vsako leto velike gledališke predstave. Pričakujemo torej kmalu spet kaj novega.

Razstava akad. slikarja Bogdana Groma

Ni še zamrl odmev uspele Spacalove razstave v Galeriji »Scorpion« v Trstu, ko smo te dni lahko prisostvovali v isti galeriji novi umetnostni razstavi še mladega, toda zelo nadarjenega kraškega slikarja, Bogdana Groma.

Med njim in Spacalom je dokaj razlika. Dočim si je Spacal ustvaril že svojo lastno, svojsko umetnost, je pri Gromu očitno, da še vedno išče pri svojem umetniškem izražanju. Njegova dela, ki jih je razstavil pa pričajo, da bo našel tudi on svoj osebni umetnostni slog in ga s svojo marljivostjo popolnil do umetniške polnosti popolnoma neodvisno od raznih šol in tujih vplivov. Pogled na dela, ki jih je razstavil (17 olj, 7 akvarelov, številne risbe in grafike) nam dajo slutiti, da se bo v bodočnosti uveljavil bolj kot grafik, kot pa slikar olj, čeprav mojstrsko obvlada vse umetnostne panoge.

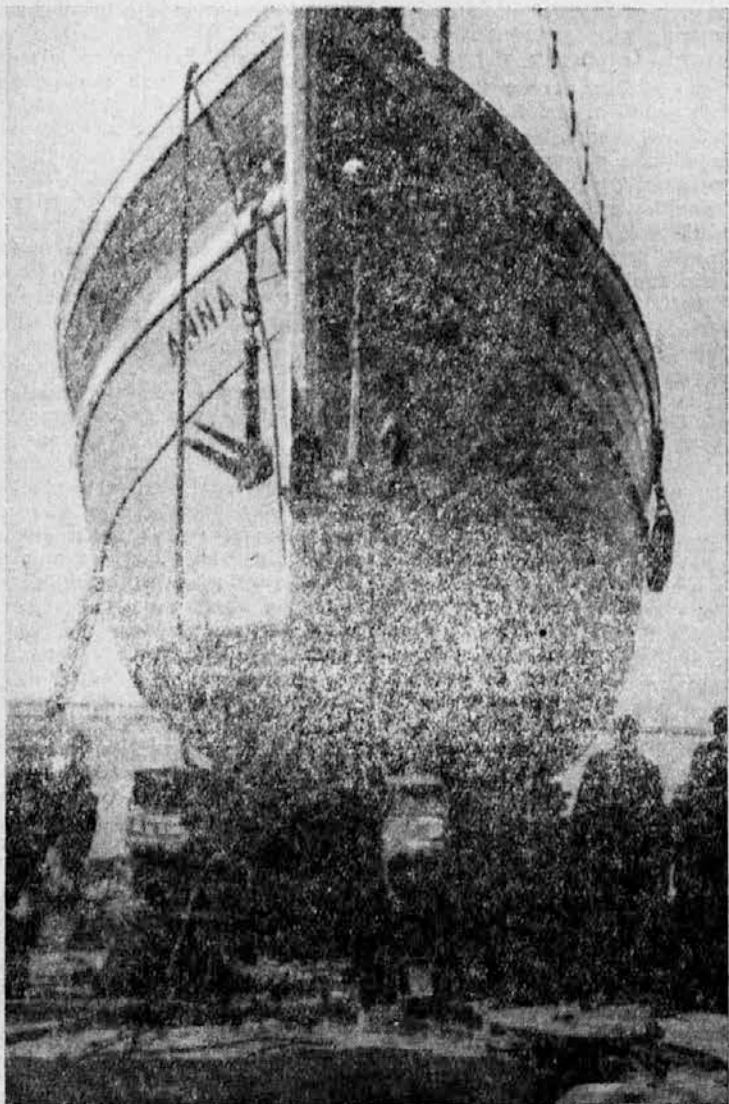
Mlademu slikarju želimo na njegovi umetniški poti čim lepši razvoj, da se bo v bodočnosti lahko razvil v pristnega slikarja našega Krasa in njegovih ljudi, kraškega veselja in bolesti ter tisočletne navezanosti na skopo, pa z znojem in krvjo prepojeno grudo.

In to tem bolj, ker je njegova razstava potrdila, da lahko slikar svojo umetnost približa ljudstvu, ne da bi trpela vsebinska dovršenost del. Slikar izpolnjuje s tem zelo važno nalogo v ljudskem prosvetiteljskem delu.

Omentiti je še treba, da je bila Gromova razstava ena najbolj obiskanih v zadnjem času.

B. M.

Voliti slovensko se pravi
voliti listo z lipovo vejico



Ribiška ladja pred splovitvijo

Na binško nedeljo 5. junija ob 16. uri
priredi
volivni odbor Slovenske narodne liste za občini Devin - Nabrežina
javno volivno zborovanje
v Nabrežini
v ljudskem vrtu (nasproti kinodvorane), v primeru slabega vremena
v kinodvorani
Govorijo: dr. Josip Agneletto in g. Franc Milič iz Trsta
ter dr. Avgust Sfiligoj iz Gorice
Vsi narodni zavedni Slovenci in Slovenke občine Devin - Nabrežina
na binško v Nabrežino!
Odbor